

Izhaja vsak ponedeljek,
uredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 7. februarja 1938

Cena posamezni
številki din 1'50**Ni čisto tako!**

Zadnji »Privredni pregled« reagira na slovenske in hrvatske pritožbe, da dobivata dravska in savska banovina premalo od države z ozirom na svojo davčno moč in svoja davčna vplačila. »Privredni pregled« pravi, da številke o plačanih davkih v resnici dajejo na oko tem pritožbam neko upravičenost, toda samo na oko. Kajti upoštevati je treba to, da igrata Hrvatska in Slovenija v Jugoslaviji sedaj vlogo Češke v bivši Avstro-Ogrski, da namreč zalagata s svojimi industrijskimi izdelki skoraj vso državo. Pod Avstro-Ogrsko pa sta bili obe pokrajini gospodarsko silno zastopljene ter gospodarsko izkoriščani od Dunaja in Budapešte.

Po vojni pa so slovenski in hrvatski kraji dosegli velik gospodarski polet in nekateri zagrebški industrialci so tudi investirali v južno Srbijo velike zneske, da dvignejo gospodarsko te kraje, ker pri njih večji kupni moči morejo v te kraje tudi več prodati. Zato je gospodarsko pravilna politika, ki je najprej krepila gospodarsko zaostale kraje, ker jih je s tem usposobila za večji odjem industrijskih izdelkov iz gospodarsko bolj razvitih krajev.

Če plačujeta Slovenija in Hrvatska danes več davka, potem je treba upoštevati, da prispevajo k tem davkom tudi vsi kraji, ki kupujejo njih izdelke. Zato so davčne številke samo na oko pravilne. »Privredni pregled« opozarja nadalje, da so mnogi Slovenci dobili zaslužek v drugih krajih Jugoslavije, dočim morejo Srbi v Sloveniji le izjemoma dobiti službe. Končno opozarja, da je vrednost žita, ki ga kupuje Slovenija v Vojvodini, neprimerno manjša, ko pa vrednost industrijskih izdelkov, ki jih prodaja Slovenija. Zato je treba pri presojanju notranje ureditve države upoštevati vse te momente, pravi »Privredni pregled«, ker samo potem bo mogoča res pravična sodba. Druga pa je stvar glede upravne decentralizacije, na kateri je zainteresirana vsa država in gospodarstvo v Skoplju in Sarajevu prav tako, kakor v Ljubljani in Zagrebu. Samo pojme je treba dobro definirati in jih ne mešati zaradi strankarske demagogije.

Strinjamo se s tem, zato pa smatramo tudi za potrebno, da trditve »Privrednega pregleda« popravimo, kakor je to potrebno.

Tudi mi razumemo, da je treba gospodarsko posebno zaostalim krajem bolj pomagati, ko krajem, ki so že dosegli višjo gospodarsko stopnjo. Zato se tudi ni v Sloveniji nihče upiral, da so se predvsem popravile v južnih krajih škode, ki jih je povzročila vojna.

Toda vsaka stvar ima svoje meje in tudi pomoč zaostalim krajem. Če gre namreč ta pomoč tako daleč, da zaradi nje trpi gospodarsko življenje bolj razvitih krajev, potem je ta pomoč postala gospodarsko napačna. Ne gre, da se ponekod ustvarja blagostanje s tem, da se v drugih krajih blagostanje ubija. S tem celota ne napreduje, ker dobiček na eni strani je ubit z izgubo na drugi. Ta napačna gospodarska politika pa se vodi vsa zadnja leta.

Pravilna gospodarska politika bi bila, da bi se tempo gospodarsko bolj razvitih krajev nekoliko bolj zaustavil, da morejo zaostali bolj napredovati, a da bi pri tem

gospodarsko razvitejši še vedno napredovali. Pri nas pa se je uveljavila čisto nasprotna politika. S polno paro se je delalo na to, da gospodarsko razvitejši kraji gospodarsko nazadujejo in da padejo na nivo, potem pa tudi pod nivo, ki bi ga medtem preje nerazviti kraji dosegli. Tudi mi smo za to, da se upoštevajo vsi momenti, da bo sodba res pravična, zato pa tudi ne moremo trpeti, da bi se s to fabulo o nujni pomoči gospodarsko nerazvitim krajem še naprej ubijalo gospodarstvo v drugih pokrajinah, zlasti pa v Sloveniji.

Če je bilo treba popraviti železnice v Srbiji, ali je bilo zaradi tega treba pahniti železnice v Sloveniji v takšno stanje, da vozijo danes vsi vlaki v Sloveniji bolj počasi ko pred 20 leti? Ali je bilo potrebno in upravičeno to nazadovanje v dobi vsesplošnega tehničnega napredka?

Če se je mogla Slovenija glede

svojih cest kosati pred 30 leti z vsemi cestami v sosednih državah, ali je treba, da je danes tako silno za njimi zaostala in da so danes ceste v Sloveniji tako slabe, da tuji avtomobilisti ne prihajajo več v deželo? Ali je morda zahteval gospodarski interes zaostalih krajev, da Slovenija glede cest tako zelo nazaduje?

Ali je morda zahteval gospodarski interes zaostalih krajev, da se ubije denarništvo Slovenije? Ali zahteva morda gospodarski interes Južne Srbije, da se z monopolizacijo tiskovin in šolskih pripomočkov v Beogradu ubijajo tiskarne v Sloveniji? Ali naj plača Slovenija ceno za gospodarski napredek drugih krajev s tem, da njena industrijska podjetja propadajo? Ali je centralizacija socialnega zavarovanja, ali je centralizacija vseh drugih poslov sploh v kakšni vzročni zvezi z gospodarskim dvigom zaostalih krajev? Ali je morda zaradi napredka južnih

krajev treba, da morajo vladati v slovenskih bolnišnicah vedno obupnejše razmere?

Prav, pomagati je bilo treba gospodarsko zaostalim krajem, toda istočasno se ne sme pozabiti na življenjske potrebe gospodarsko naprednejših pokrajin! Nihče v državi ne sme nazadovati, vse pokrajine morajo napredovati, samo to je pravilna gospodarska in modra državniška politika. Centralizacija vsega in v vsem pa je to edino pravo politiko ubijala in spravila Slovenijo na rob gospodarskega propada.

To potrjuje tudi statistika o ljudskem štetju, ki pravi, da se v nobeni banovini ni prebivalstvo tako malo pomnožilo ko v Sloveniji. Ali res ne čutite, kako smešno je govoriti o gospodarsko najbolj razviti pokrajini, če pa njeno prebivalstvo ne napreduje! Ljudski dotok gre vendar v dežele gospodarskega dviga, ne pa v dežele gospodarskega nazadovanja! Ali

je potreben še močnejši dokaz o gospodarskem propadanju Slovenije, kakor je v statistiki ljudskega gibanja?

Naj se tudi že enkrat neha tista slabo uglasena pesem, da dobe Slovenci v vsej državi zaslužek, dočim ga drugi v Sloveniji ne dobe! Kako naj da Slovenija služka drugim, če ga še lastnim sinovom ne more dati! In Slovenci, ki dobe delo v drugih pokrajinah, ali ti ne delajo? Ali naši rudarji po rudnikih ne delajo kot črna živina? Vsi ti naši ljudje v drugih krajih množe bogastvo teh krajev, ne pa Slovenije! Da, iz Amerike so naši ljudje pošiljali denar v Slovenijo, kdo naših ljudi v drugih krajih Jugoslavije zasluži toliko, da bi pošiljal domov denar?

Slovenija je gospodarsko zastopljena in dejstva to dokazujejo! Zato pa so slovenski očitki utemeljeni in žal le še preveč utemeljeni!

Zboljšajte položaj javnih nameščencev**Beda železniških delavcev**

Znak velike površnosti bi bilo, če bi trdo presojali vprašanje gmočnega položaja javnih nameščencev le z njih osebnega stališča. Kajti socialni položaj javnih nameščencev je tudi javna zadeva, saj je od pravilne ureditve tega vprašanja odvisno tudi pravilno funkcioniranje javne uprave. Najmanj za polovico bi se takoj zmanjšale nerednosti in bi bilo manj korupcije, če bi bili javni nameščenci plačani tako, kakor bi morali biti. Razne razprave pred sodišči so to prepričujoče dokazale. Kje je na svetu zasebni podjetnik, ki bi dajal svojemu nameščencu le po 1000 din, če ima ta takšno službo, da odloča o stotisočih! Naša država pa si takšno nepremišljenost dovoli, kakor so dokazali razni procesi. Ni se seveda potem čuditi, če ljudje v skrajni bedi sežejo po denarju in odločijo v korist onim, ki jim nudijo tisto neobhodno dopolnilo k plači, ki ga potrebujejo za vzdrževanje svoje rodbine.

Ni mogoča dobra uprava, dokler ni javni nameščenec plačan tako, da je gospodarsko neodvisen. Zato je prvi pogoj za čistost uprave, da ni položaj glavno, plača pa le postranski dohodek, temveč da zaradi dobre plače ne bo nihče tvegala zlorabiti svojega položaja. Samo praznim iluzijam se vdaja, kdor misli, da je tudi s strogostjo predpisov mogoče pri takih plačah ohraniti čistost uprave.

Vprašanje plač javnih nameščencev pa je tudi važno gospodarsko vprašanje. Posebno v Sloveniji zavisi od kupne moči javnih nameščencev mnogo. Ljubljana je n. pr. izrazito uradniško mesto in če se znižajo prejemki javnih nameščencev, potem se to pozna v trgovini, obrtu in tudi v kulturi. Kajti javni nameščenci so glavni delavci v kulturnih organizacijah, poleg tega pa tudi glavni odjemalci slovenskih knjig. Gmočni položaj javnih nameščencev postaja tako tudi kulturno vprašanje.

Obupno žalostno pa je, kadar postaja vprašanje gmočnega položaja javnih nameščencev že tudi vprašanje ljudskega zdravja. In zlasti pri nižjih kategorijah javnih

nameščencev se dogaja to le pre-pogosto.

Pred nami leži spomenica agilnega Udruženja jug. narodnih železničarjev in brodarjev v Ljubljani. Samo nekaj odstavkov iz te spomenice naj navedemo:

Večina železniških delavcev v območju Ljubljanske železniške direkcije prejema plačo izpod 1000 dinarjev mesečno in le redki so primeri z nad 1000 do 1500 din mesečne plače.

Kako naj delavec s temi dohodki krije svoje potrebe, če je poročen in ima otroke, kar na vse zadnje ni prepovedano? Zdravo delavsko stanovanje velja 250 do 300 din, tudi 400 din. Hrana za peteročlansko družino, če štejemo najnižje (po 150 din za osebo) 750 in je že s tem konsumirana vsa plača. Kje pa je obleka, kje so vse druge potrebščine? Jasno je, da more takšna rodbina eksistirati le, če prihrani na izdatkih za stanovanje in za hrano. To pomeni, da mora stanovati v nehygienskih stanovanjih in da je nezadostno prehranjena. Ni treba še razlagati, da mora to škodovati na zdravju. Tu je treba začeti z bojem proti jetiki, ker nikdar ne bomo zgradili dovolj bolnišnic in sanatorijev, če bodo ljudje stanovali v nezdravih stanovanjih in če bodo živeli pre-slabo.

Ker je življenje v Sloveniji neprimerno dražje ko v drugih banovinah, je slovenski železničarski delavec zaradi nizkih plač še posebno prikrajšan. Dana pa je vsa zakonita možnost, da se položaj železniškega delavca zboljša, če bi se mu izplačevali prejemki tako, kakor bi se morali. Po čl. 40. pravilnika o pomožnem osebju drž. prometnih ustanov se plačuje delavcem posebna uvečana dnevnic, ki je odvisna od draginje življenja, sistema dela, porabnosti posla, relativne sposobnosti posameznega delavca in od vrste obrta. Če bi se te uvečane dnevnic v Sloveniji v celoti izplačevale, kakor bi se morale, bi se povišali prejemki vseh železniških delavcev, ki jih je od 5500 do 6000, za 14.250.000 din. Izplača pa se jih le okoli 3 milijone, torej za približno

11 milijonov din premalo. Ker se ta praksa »varčevanja« izvaja že od l. 1930. dalje, torej celih osem let, so izgubili železniški delavci v Sloveniji na zaslužku 11.000.000 krat 8, to je 88.000.000 dinarjev.

Pri tem pa je treba upoštevati, da so železnice v ljubljanskem ravnateljstvu aktivne za več ko 100 milijonov dinarjev, da torej ni prav nobena težava, da bi se našel denar za kritje pravilnega izplačevanja povečanih dnevnic. Sredstva za izplačevanje povečanih dnevnic se morejo torej dobiti iz lokalnih železniških blagajin in ni potrebno, da bi se krile z denarjem iz drugih oblasti ali pa še na račun posebnih državnih subvencij.

Stvar se more torej urediti že s pravilnim izvajanjem zakona in ni treba nobenih posebnih novih odredb. Znak več, da je vse odvisno le od dobre volje.

Gre pa tu za tako važno socialno in gospodarsko vprašanje, da bi se ta dobra volja morala najti. Na vse zadnje tudi ne smemo pozabiti, da teh 11 milijonov vsako leto manj izplačanih povečanih dnevnic ni le izguba železniških delavcev, temveč vse Slovenije, ki je danes že tako revna, da 11 milijonov dinarjev na leto ne more pogrešati.

Zato tudi upamo, da se bodo naši vodilni ljudje zanimali za to zadevo in pripomogli do pravice našim železniškim delavcem, s tem pa tudi vsej Sloveniji.

Nad 600 milijonov din dobi država od trošarine na sladkor

Po podatkih jugoslovanskih sladkornih tvornic se je potrošnja sladkorja v Jugoslaviji lani znatno zvišala. Dočim so l. 1936. sladkorne tvornice prodale samo 7150 vagonov sladkorja (v najslabših letih krize celo samo 6000), so prodale lani 7900 vagonov. Potrošnja sladkorja na glavo prebivalca se je zvišala na 5 in pol kilograma. Sladkorja v kockah se je potrošilo 40%, sladkorja kristalnega pa 60%. Ker znaša državna trošarina na sladkor v kockah din

Občni zbor Zdrženja trgovcev v Ljubljani

Združenje trgovcev v Ljubljani sklicuje za

ponedeljek dne 21. februarja

ob 7. uri zvečer v prostore Trgovskega doma, Gregorčičeva ulica 27, 57. redno letno skupščino s tem dnevnim redom:

1. Poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Računski zaključek za l. 1937.
4. Poročilo nadzornega odbora.
5. Proračun za leto 1938.
6. Predlog uprave glede pobiranja prispevka za Združenje za leto 1938.; poroča podpredsednik Roman Golob.
7. Poročilo o trg. nad. šoli; poroča načelnik šolskega odbora Anton Verbič.
8. Poročilo o sanaciji Trgovskega doma; poroča član nadzornega odbora Stanko Florjančič.
9. Samostojni predlogi.
10. Slučajnosti.

Če ob 7. uri zvečer ne bo navzočih zadostno število članov, se bo sklepalo o predmetih dnevnega reda eno uro kasneje, to je točno ob 8. uri zvečer ob vsakem številu navzočih.

Samostojni predlogi se morajo predložiti upravi najkasneje tri dni pred skupščino.

Sklepni račun za leto 1937. in proračun za leto 1938. sta med uradnimi urami vsakemu članu od 7. do 21. februarja v pisarni Združenja na vpogled.

Uprava.

8'05 od kilograma, na kristalni sladkor pa 7'50 din, je dobila lani država od sladkorne trošarine okoli 610 milijonov din, dočim v l. 1936. samo 552 milijonov din. Obremenitev prebivalstva s trošarino na sladkor je torej prav zelo občutna, tembolj, ker plačuje to trošarino tudi najbolj revno prebivalstvo. Želeti bi zato bilo, da bi se ta trošarina vendar enkrat znižala in potem bi se znižali tudi državni izdatki za zatiranje tihotapstva saharina.

